

UNDERVURDERER: Pensjonsekspert Tor Sydnes hos rådgivingselskapet Gabler er redd mange arbeidstakere i privat sektor undervurderer betydningen av AFP, og hvor lite som skal til for å miste AFP-pengene. FOTO: ELIA DAHLEN

Bagateller kan velte millioner av AFP-kroner

En dag for lite på jobb, og du risikerer å miste millionbeløp i AFP-pensjon.

KJELL ØSTERBØ

Publisert 21.feb. 2016 22:11 Oppdatert 21.feb. 2016 22:11

- Alle som jobber i privat sektor og har passert 53 år, bør sette seg nøye inn i hva som kreves for å motta AFP. Reglene er absolutte og praktiseres meget strengt. Bare en dag for lite på jobb kan bety millionbeløp i tapte AFP-kroner, sier pensjonsekspert og partner i Gabler, Tor Sydnes.

Han minner om at Avtalefestet pensjon (AFP) nå gjelder livet ut, og utgjør en betydelig del av den samlede pensjonen for de over 62 år som har ordningen.

Millionbeløp på spill

En mann på 62 år, som har en inntekt på 500.000 kroner, og har et tilsvarende lønnsnivå gjennom sin karriere, vil årlig motta 72.000 AFP-kroner mellom 62 og 67 år. Etter den tid vil den samme mannen med en norsk gjennomsnittsinntekt motta 52.000 kroner årlig resten av livet.

- Antar vi at 62 åringen lever like lenge som gjennomsnittet av norske menn på hans alder, vil han bli 87 år og få en samlet AFP-pensjon på 1,190 millioner kroner gjennom livet. Det er derfor mye som står på spill for de mange som risikerer å miste sin AFP, sier Sydnes.

To klager vant frem

Det finnes en egen klagenemnd for AFP-saker som består av en representant fra NHO og en fra LO.

- Nemnden mottok i fjor 99 klagesaker, og av disse var det reelt sett bare to som vant frem, opplyser kommunikasjonssjef Svein Aartun Bye i Privat AFP og Sluttvederlag, som forvalter AFP-ordningen i privat sektor.

- Når så få vinner frem mener han det skyldes at regelverket er så konkret i sin utforming, og at partene er enige om praktiseringen. I tillegg har vi gode rutiner for saksbehandlingen, sier Bye.

Han opplyser at de fleste klagenene (45 saker) gjaldt manglende ansiennitet før 62-årsdagen, mens den andre hoveddelen (42 saker) gjaldt klager knyttet til vilkåret om at man skal være ansatt og reell arbeidstaker på uttakstidspunktet.

Ingen opptjening

- Dette kan føles helt urimelig for mange klagere. Her er det imidlertid ikke noe skjønn, men absolutte regler som praktiseres superstrengt. AFP er ikke en spareordning med opptjening av kapital som du har krav på, slik fripolis fungerer, men en rettighet som du har hvis du oppfyller et sett av konkrete regler, sier Sydnes.

Han minner om at dette er en ordning som først var tiltenkt de såkalte sliterne, med belastende yrker, som kunne gå av på anstendig vis før de fylte 67 år. Deretter ble det en tidligpensjonsordning for de mellom 62 og 67 år. Nå er det blitt en livsvarig ordning for ansatte i bedrifter som har tariffavtale med AFP. Dermed betyr det et AFP-kronene er mye mer verdt enn før.

Livredde seniorer

- Når godt voksne arbeidstakere i disse tider er så livredde for å miste jobbene sine, har det selvfølgelig sammenheng med frykten for å miste AFP resten av livet. Det kan være krevende for en person i slutten av 50 årene å få jobb igjen i en ny AFP-bedrift, sier pensjonseksperten.

Den redselen skjønner han godt, og han råder alle i den alderen til å sjekke konsekvensene for egen AFP om man foretar endringer i sitt arbeidsforhold. På den annen side er det mange i disse dager som helt uforskyldt mister sin avtalefestede pensjon som følge av at man blir oppsagt, blir syk over lengre tid, eller at arbeidsgiveren går konkurs.

- Forsiktig med sluttpakker

Sydnes viser til at mange bedrifter som nedbemanner i dag tilbyr sluttpakker som kan virke sjenerøse, men som likevel kan innebære et betydelig tap om det samtidig innebærer at man mister retten til AFP.

- Ta for eksempel gjennomsnittsmannen som tjener 500.000 kroner og lever til han er 87. Hvis han som 60 åring velger å ta sluttpakke som innebærer en utbetalt årslønn, risikerer han likevel å tape AFP-pengene resten av livet, som beløper seg til nesten 1,2 millioner kroner. I et slikt tilfelle innebærer sluttpakken et tap på nærmere 700.000 kroner, sier Sydnes.

- Ta ut AFP, om du kan

I de tilfeller man når 62 år med AFP-retten intakt, råder pensjonseksperten alle ansatte i privat sektor til å ta ut AFP sammen med folketrygdens alderspensjon, enten man fortsetter å jobbe eller ikke.

- Da er du i hvert fall sikker på at du får AFP-pengene, og du får ingen avkorting selv om du fortsetter i full jobb, sier Sydnes.

Det er arbeidsgiveren som finansierer to tredjedeler av AFP-ordningen, mens staten betaler resten.

Dagens AFP-ordning skal etter planen vurderes på ny av partene i løpet av neste år. Men allerede i vårens tariffoppgjør er det flere fagforbund som ønsker å sette ordningen på dagsorden med krav om utbedringer.

Sydnes ønsker ikke å spå noe om eventuelle endringer av dagens AFP.

- Men skulle det bli endringer, er det tradisjon for å ha overgangsordninger slik at de som nå nærmer seg AFP-alder ikke trenger å vente seg de store endringene.